

1956–2006

A Magyar Írószövetség
jubileumi rendezvényei

Jubilee Programme by the
Hungarian Writers' Association

Budapest, 2006

Tartalom

I.	
A Magyar Írószövetség	1
Az Írószövetség 1956-ban	2
Az '56-os Emlékbizottságról	2
Az Emlékbizottság tagjai	3
II.	
Írószövetségek a demokráciáért és a nemzeti függetlenségért – nemzetközi tanácskozás és kerekasztal-beszélgetés	4
A tanácskozás programja	5
A tanácskozás résztvevői	6
A kerekasztal vendégei	7
III.	
Rendhagyó irodalomórák, szerzői estek	9
Megemlékezések, bemutatók, koszorúzások	12

Contents

I.	
The Hungarian Writers' Association	14
The Writers' Association in 1956	15
On 1956 Memorial Committee	15
Members of the 1956 Memorial Committee	16
II.	
Writers' Associations for Democracy and National Independence – an International Conference	17
Programme of the Conference	18
Participants of the Conference	19
Guests of the Public Conversation	19
III.	
Exceptional Literature Lessons, Poetry Readings	22

I.

A Magyar Írószövetség

1945-ben született meg a magyar írók szervezete mint olyan szövetség, amely elkötelezett a szó szabadsága, a demokrácia és a humánus iránt, és képviselni kívánja a magyar író társadalom érdekeit. Fönnállásának több mint hat évtizede alatt többször változtak körülményei. 1948 után meg kellett szenvednie a diktatúra kirekesztő politikáját, de 1956-ban volt ereje széttrönni a kényszerű kezeket, majd 1981-től fokozatosan meg tudta teremteni a szabadság kis körét, erjesztő szerepet játszva a demokráciától megfosztott magyar társadalomban.

Ma az Írószövetség a magyar írók legnagyobb szervezete (mintegy 900 taggal), a civil társadalom része, független a politikai pártoktól. Fellép az írók és az irodalmi intézmények védelmében, székháza otthont kíván adni az irodalmi élet eseményeinek: írók találkozóhelye, könyvbemutatók, felolvasó estek, eszmecserek helyszíne. Kapcsolatokat ápol hasonló írószervezetekkel, közvetít az európai értékek jegyében. Különösen fontosnak tartja az együttműködést a hasonló sorsú közép-európai írókkal.

Ismeretes, hogy a magyar irodalom nem csak Magyarországon születik, az Írószövetség tagjainak mintegy harmada nem állampolgára hazánknak. Szervezetünk minden magyar írónak otthont kínál, bárhol is éljen a világban. Szövetségünk két irodalmi folyóiratot (*Kortárs*, *Magyar Napló*) működtet, székházában helyet ad négy kiadónak (*Hét Krajcár*, *Kortárs*, *Magyar Napló*, *Orpheusz*), a József Attila Kör egyesületnek és a Fiala Írók Szövetségének.

A Magyar Írók Szövetsége 1994 óta teljes jogú tagja az Európai Írókongresszus (European Writers' Congress) szervezetének.

Az Írószövetség 1956-ban

1956 tavaszán Magyarországon is érezhető volt az „olvadás”, az irodalmi folyóiratokban korábban eltiltott írók közölhettek, hangot kapott nem egy társadalmi jelenség bírálata. A szeptember 17-i közgyűlésen újra titkos szavazással választottak vezetőséget, és e testületbe már nem párttag írók is bekerültek. A Szövetség elnökévé Veres Pétert választották, társelnöknek Háy Gyulát és Tamási Áront, a főtítkár Erdei Sándor lett.

A forradalom szellemi előkészítésében, a forradalmi eseményekben és az utóvédharcokban egyaránt meghatározó volt az Írószövetség és személy szerint számos magyar író szerepe. Október 23-án a budapesti Bem-szobor előtt Veres Péter olvasta fel a Magyar Írók Szövetsége határozatát. Különböző irányzatokhoz tartozó és politikai nézetet valló írók együtt léptek fel a forradalom vívmányainak megőrzéséért. Az Írószövetség egyöntetűen támogatta a magyar nemzet harcat, és élvezte az ország népének bizalmát. Az 1956. december 28-i közgyűlésen Tamási Áron olvasta fel a magyar írók *Gond és hitvallás* című nyilatkozatát, egyértelműen kiállva a vérbe fojtott forradalom eszményei mellett. A zarnokság restaurációja során, 1957 elején a kormány rendelettel feloszlatta a Magyar Írók Szövetségét.

Az '56-os Emlékbizottságról

Feledhetetlenül fontos szerepet játszottak a magyar írók a forradalmi eseményekben. A Magyar Írók Szövetségének tevékenységével, állásfoglalásaival nem csupán visszhangozni volt képes a történelmet, hanem alakította is azt. A második szovjet agresszió után írószervezetünk lett az ellenállás egyik központja. A magunk lehetőségeivel és eszközeivel aktív szerepet kívántunk vállalni a megemlékezésekben, hogy az évforduló ne csupán néhány koszorút és ünnepi beszédet jelentsen, hanem nemzeti közösségünk számára meghatározó örökséggé váljék, és 1956 méltó helyet kapjon a fiatal nemzedék történelmi emlékezetében.

A Magyar Írószövetség jelentős ünneppsorozattal kívánta emlékeztetni tenni az 1956-os forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulóját. Szövetségünk néhány tagja fontos szerepet játszott történelmünk sorsfordító eseményében. A 2004-ben megújult elnökség úgy tapasztalta, hogy a forradalom világ-történelmi jelentőségét jobban elismerik külföldön, mint hazánkban, ezért a Magyar Írószövetség mindent meg kívánt tenni az évforduló méltó megünnepléséért. Ennek érdekében az Írószövetség független Emlékbizottságot hívott életre, amely kidolgozta az elnökség által javasolt programtervet. Az Emlékbizottság első ülését 2005. október 22-én tartotta Szövetségünk székházában.

Az 56-os Emlékbizottság tagjai

- KALÁSZ MÁRTON *költő, az Írószövetség elnöke* (Budapest)
CZIGÁNY LÓRÁND *irodalomtörténész* (London – Budapest)
DÁVID GYULA *irodalomtörténész* (Kolozsvár – Románia)
E. CSORBA CSILLA *a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója* (Budapest)
FEKETE GYULA *író* (Budapest)
GÖNCZ ÁRPÁD *író, a Magyar Írószövetség tiszteletbeli elnöke* (Budapest)
HORVÁTH MIKLÓS *hadtörténész* (Budapest)
KARÁTSZON GÁBOR *író, képzőművész* (Budapest)
KISS GY. CSABA *irodalomtörténész* (Budapest)
N. PÁL JÓZSEF *irodalomtörténész* (Budapest)
NAGY GÁSPÁR *költő* (Budakeszi)
POMOGÁTS BÉLA *irodalomtörténész* (Budapest)
RATZKY RITA *irodalomtörténész* (Budapest)
REGÉCZY-NAGY LÁSZLÓ *irodalomtörténész* (Budapest)
ANDRZEJ WAJDA *filmrendező* (Lengyelország)
BOHDAN ZADURA *költő, író, műfordító* (Lengyelország)

II.

Írószövetségek a demokráciáért és a nemzeti függetlenségért

Nemzetközi tanácskozás

Kontinensünk középső vidékein a modern korban az európai átlagnál jóval nagyobb történelmi szerepet játszottak az írók és az irodalmak. Rendre ott voltak – a XIX. és a XX. században – a szabadságért és függetlenségért vívott harcok első vonalában. Tollal, sőt nemegyszer fegyverrel is. Az ember szabadságának ügye összefonódott a szavak szabadságának ügyével.

E hagyomány folytatódott ama két totalitarizmus idején, amely a mi országainkban idegen megszállással járt együtt, és vállalták ezt a társadalmi küldetést azok az írószervezetek is, amelyeket eredetileg manipulációs céllal hozott létre a kommunista diktatúra. Az írók lelkiismerete megszólalt akkor, amikor az emberi jogok, a szabadság és a humánus volt a tét. Így történt ez 1956-ban Magyarországon, 1967–69-ben Csehszlovákiában, 1980–81-ben Lengyelországban, 1989 decemberében Romániában.

E tradíció közös örökségünk. Nekünk kell fenntartanunk az emléket, és fölidéznünk Európa szabadságban és demokráciában élő nemzetei számára.

Ennek tevékeny előmozdítására a Magyar Írószövetség nemzetközi tanácskozást tart 2006. október 6–7-én, a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban.

A tanácskozás programja

OKTÓBER 5., csütörtök

A vendégek érkezése

OKTÓBER 6., péntek

10.00 A tanácskozás ünnepélyes megnyitása a Petőfi Irodalmi Múzeumban
(1051 Bp., Károlyi Mihály u. 16.)

10.30–13.00 Első ülészak – elnököl *Kalász Márton*

(11.30 kávészünet és tájékoztató)

13.00–14.30 Ebédszünet

14.30–18.00 Második ülészak – elnököl *Kovács István*

(16.00 kávészünet)

19.00 A tanácskozás résztvevőit *Szili Katalin*, az Országgyűlés elnöke ünnepélyesen fogadja a Parlamentben

OKTÓBER 7., szombat

10.00–13.00 Harmadik ülészak – elnököl *Vasy Géza*

(11.30 kávészünet)

13.00–14.30 Ebédszünet

14.30–15.30 Hozzászólások, vita

16.00–18.00 Nyilvános kerekasztal-beszélgetés – vezeti *Kiss Gy. Csaba*

19.00 Zárófogadás

A hozzászólások maximum 15 percesek, magyar, angol és német nyelvű szinkrontolmácsolással.

A tanácskozás résztvevői

BABUS ANTAL *levéltáros*

BORBÁNDI GYULA *író, történész, szerkesztő*

KISS GY. CSABA *irodalomtörténész*

LEE HOCHOL *író (Dél-Korea)*

MÁRKUS BÉLA *kritikus, tanár*

N. PÁL JÓZSEF *irodalomtörténész, kritikus*

ÖTVÖS ISTVÁN *történész*

TISCHLER JÁNOS *történész*

VASY GÉZA *irodalomtörténész*

JERZY SNOPEK *irodalomtörténész (Lengyelország)*

UMEMURA YUKO *történész (Japán)*

DR. WALTER ENGEL *író (Németország)*

A kerekasztal vendégei

MIRCEA DINESCU *költő (Bukarest, Románia)*

1950-ben született, költői pályája az 1960-as évek második felében kezdődött. Első verseskötete 1971-ben látott napvilágot. Harmadik kötetéért 1976-ban megkapta a Román Írószövetség és az Akadémia díját. A *Ceausescu*-diktatúra bírálója, 1989-ben házi őrizetbe vették, december végén fontos szerepet játszott a román forradalomban. 1990-ben tagja volt a Nemzeti Megmentési Front vezetőségének. Az új Román Írószövetség elnöke volt az 1990-es évek elején. 1999-ben Herder-díjat kapott. Több verseskötete olvasható magyarul.

FEKETE GYULA *író (Budapest, Magyarország)*

1922-ben született Mezőkeresztesen. 1951-től jelentek meg elbeszélései. 1956-ban az Írószövetség titkára. A forradalomban játszott szerepéért a kommunista res-

tauráció bírósága 1957-ben egyévi szabadságvesztésre ítélte. Az 1970-es és 80-as években sikeres prózaíró és publicista. Az Írószövetség 1981-ben (titkos szavazással) alelnökévé választotta, ezt a funkciót 1989-ig töltötte be.

1987 és 1990 között a Magyar Demokrata Fórum elnökségének tagjaként szerepet vállalt a demokratikus átmenetben.

GÁLFALVI ZSOLT *kritikus, szerkesztő* (Bukarest, Románia)

Marosvásárhelyen született 1933-ban. 1951 és 1955 között a kolozsvári *Utunk* című irodalmi hetilap rovatvezetője, majd a marosvásárhelyi *Igaz Szó* című folyóirat munkatársa, majd főszerkesztő-helyettese volt. Az 1960-as és 1970-es években a romániai magyar kisebbség kulturális életében és sajtójában kapott fontos pozíciókat. 1990-ben a Romániai Magyar P.E.N. Club elnökévé választották. A *Hét* című kulturális hetilap főszerkesztője.

GÖNCZ ÁRPÁD *író, műfordító* (Budapest, Magyarország)

1922-ben született Budapesten. 1944-ben részt vett az ellenállásban, 1945 után a Független Kisgazdapárt sajtóirodájának a munkatársa volt. 1956-ban a forradalom idején a Parasztszövetségben dolgozott, 1958-ban a *Bibó*-perben életfogytiglani börtönre ítélték, 1963-ban amnesztiával szabadult. 1965 és 1990 között szabadfoglalkozású író, műfordító volt. Elsősorban prózai műveivel és angolból készült fordításaival szerzett magának elismerést. 1988-ban részt vett a Szabad Demokraták Szövetsége megalakításában. 1989-ben lett az Írószövetség elnöke. 1990-ben az Országgyűlés köztársasági elnöknek választotta meg, 1995-ben ismét elnyerte öt évre az államfői címet.

JIRÍ GRUŠA *író, költő* (Prága, Csehország)

Pardubicében született 1938-ban. 1963-ban irodalmi folyóiratot alapított, melyet csakhamar betiltottak. Kezdetben verseket, később prózai műveket publikált. 1969-től kiszorult a hivatalos nyilvánosságból, munkái szamizdatként terjedtek. 1977-ben aláírta a Charta '77 nyilatkozatát, el kellett hagynia hazáját, 1982 után a Német Szövetségi Köztársaságban telepedett le, csak a „bársonyos forradalom” után tért haza. 1990-től 1997-ig bonni nagykövet, 1997–98-ban Csehország oktatási, ifjúsági és sportminisztere, 1998 és 2004 között bécsi nagykövete volt. 2003-ban a Nemzetközi P.E.N. Club elnökévé választották.

ANTON HYKISCH író (Pozsony, Szlovákia)

Selmecbányán született 1932-ben. 1954 óta jelentek meg írásai. 1962-től 1969-ig a Csehszlovák Rádió irodalmi szerkesztője volt Pozsonyban. Első jelentős írói sikerét 1965-ban érte el *Mähringben találkozunk* című, magyarul is megjelent regényével. 1969 után eltávolították munkahelyéről, csak könyvtárosként dolgozhatott. Detektívregényeket és útirajzokat is írt. 1990 és 1992 között parlamenti képviselő, 1993 és 1997 között Szlovákia nagykövete volt Kanadában.

MAREK NOWAKOWSKI író (Varsó, Lengyelország)

1935-ben született Varsóban. Első novellája 1957-ben látott napvilágot. Elbeszéléseiben a társadalom szélén élő emberek világát mutatta be a naturalizmushoz közel álló módon. A hetvenes és nyolcvanas években megjelent prózai írásai egyre könyörtelenebb képet adtak a kommunista idők lengyel világáról. 1977-től az egyik illegális folyóirat társszerkesztője volt. 1980-ban beválasztották a Lengyel Írószövetség elnökségébe. A *Jaruzelski*-junta hatalomátvételét követően több hónapra internálták. *Jelentés a hadiállapotról* című műve jelentős nemzetközi visszhangot kapott. Több írása olvasható magyarul is.

VENO TAUFER költő és drámaíró (Ljubljana, Szlovénia)

Ljubljanában született 1933-ban. Hosszú éveken keresztül különböző rádióállomások irodalmi szerkesztője volt. 1956-tól jelentek meg versei az irodalmi lapokban. 1985 és 1989 között a Szlovén Írószövetség titkára volt. Meghatározó szerepet játszott a demokratikus és függetlenségi mozgalomban, 1989 januárjában a Szlovén Demokratikus Szövetség egyik első alapítója volt. 1985-ben az ő kezdeményezésére rendezték meg első alkalommal a Vilenica közép-európai írótalálkozót Szlovéniában. Verset írt a magyar forradalomról. 1989-ben *Bethlen Gábor*-díjat kapott.

III.

Rendhagyó irodalomórák, szerzői estek

szeptember 8., 17:30

FEKETE GYULA, Községi Ház, *Felsőpakony*

szeptember 11., 17:00

POMOGÁTS BÉLA, Városi Könyvtár, *Cegléd*

szeptember 13.

SERFŐZŐ SIMON, Móricz Zsigmond Könyvtár, *Nyíregyháza*

szeptember 13., 17:00

KALÁSZ MÁRTON, Városi Könyvtár, *Szentes*

szeptember 14., 17:00

KALÁSZ MÁRTON, Városi Könyvtár, *Mindszent*

szeptember 14., 17:00

TÓBIÁS ÁRON, Kisfaludy Károly Könyvtár, *Győr*

szeptember 15., 18:00

ALBERT GÁBOR, Könyvtár, *Budakeszi*

szeptember 18., 11:00

KISS DÉNES, József Attila Könyvtár, *Miskolc*

szeptember 20., 13:00

FEKETE GYULA, Könyvtár, *Gyál*

szepetember 21., 17:00
TÜSKÉS TIBOR, Berzsenyi Dániel Könyvtár, *Szombathely*

szepetember 22., 18:00
KALÁSZ MÁRTON, Művelődési Ház és Könyvtár, *Abony*

szepetember 22., 17:00
CZAKÓ GÁBOR, Művelődési Ház, *Gyömrő*

szepetember 25., 18:00
KALÁSZ MÁRTON, Széna téri Könyvtár, *Székesfehérvár*

szepetember 26., 13:30
SARUSI MIHÁLY, Hámori Iskola, *Tiszafüred*

szepetember 26., 17:00
FERDINANDY GYÖRGY, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, *Budapest*

szepetember 27., 17:00
FEKETE GYULA, Kisfaludy Károly Könyvtár, *Győr*

szepetember 28., 17:00
FEKETE GYULA, József Attila Könyvtár, *Kunszentmárton*

szepetember 28., 17:00
CZAKÓ GÁBOR, Városi Könyvtár, *Miskolc*

szepetember 28., 17:00
KARÁTSZON GÁBOR, Bibliotéka Könyvtár, *Szeged*

szepetember 28.
BUDA FERENC, Városi Könyvtár, *Tiszavasvár*

szepetember 28.
BUDA FERENC, Móricz Zsigmond Könyvtár, *Nyíregyháza*

szepetember 29.
BUDA FERENC, Városi Könyvtár, *Ibrány*

szepetember 29.
BUDA FERENC, Városi Könyvtár, *Rakamaz*

október 2., 18:00
ÁGH ISTVÁN, Várkonyi Nándor Könyvtár, *Pécs*

október 3., 18:00

ANDRÁS SÁNDOR, József Attila Könyvtár, *Zalaegerszeg*

október 4., 17:00

CZAKÓ GÁBOR, Városi Könyvtár, *Csongrád*

október 5., 18:00

CZAKÓ GÁBOR, Városi Könyvtár, *Hódmezővásárhely*

október 6.

SZIGETHY GÁBOR, Kölcsey Ferenc Könyvtár, *Veresegyház*

október 7., 16:00

FERDINANDY GYÖRGY, Nagyközségi Könyvtár, *Kartal*

október 10., 16:30

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ, Somogyi Könyvtár, *Szeged*

október 10., 10:00

BUDA FERENC, Újkerti Könyvtár, *Debrecen*

október 11.

SERFŐZŐ SIMON, II. Rákóczi Ferenc Könyvtár, *Miskolc*

október 12., 18:00

CZAKÓ GÁBOR, Művelődési Otthon és Könyvtár, *Répcelak*

október 14., 12:00

GÖRÖMBEI ANDRÁS, Erkel Ferenc Gimnázium, *Gyula*

október 14., 17:00

GÖRÖMBEI ANDRÁS, Megyei Könyvtár, *Békéscsaba*

október 17., 16:00

SERFŐZŐ SIMON, Hild Viktor Városi Könyvtár, *Szolnok*

október 25., 16:00

POMOGÁTS BÉLA, Illyés Gyula Könyvtár, *Szekszárd*

novemberben *Salgótarján, Városi Könyvtár és gimnáziumok:*

Cs. VARGA ISTVÁN, KARÁTSON GÁBOR, POMOGÁTS BÉLA, TÓTH ÉVA

Megemlékezések, bemutatók, koszorúzások

OKTÓBER 21., szombat

- 18.00 Az 56-os Emlékbizottság ünnepi ülése (Magyar Írószövetség székháza, 1062 Budapest, Bajza u. 18.)
- 20.20 „Ki lángban és vérben született meg újra”
A Magyar Rádió Művészeti Főszerkesztőségének ünnepi műsora. Élő adás az Írószövetség székházából a Kossuth Rádióban. A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány és az Írószövetség rendezvénye.
Szerkesztő-műsorvezető: *Filippinyi Éva*.
Íróvendégek: *Ágh István, Csics Gyula, Lackfi János, Szakonyi Károly, Zsille Gábor*.

OKTÓBER 22., vasárnap

- 15.00 „Lengyel tollal a magyar Októberről” – A *D. Molnár István* által szerkesztett antológia bemutatója az Uránia Filmszínházban (1088 Budapest, Rákóczi út 21.). A könyvet bemutatja: *Vasy Géza*.
- 16.00 Kovács István: *A gyermekkor tündöklete* című regénye alapján készült *Budakeszi srácok* c. film bemutatója az Uránia Filmszínházban. Rendezte: *Erdőss Pál*.
- 21.00 A Lengyel Intézet ünnepi fogadása az Uránia Filmszínházban.

OKTÓBER 23., hétfő

- 11.00 Ünnepi megemlékezés és koszorúzás a Magyar Írószövetség székházánál (1062 Budapest, Bajza u. 18.). Köszöntőt mond *Kalász Márton*, az Írószövetség elnöke.
Beszédet mond *Halász János* országgyűlési képviselő, a Parlament Társadalmi Szervezetek Bizottságának alelnöke és a Kulturális és Sajtó Bizottság tagja.
Megemlékezés *Gérecz Attila* (1929–1956) költőről, a forradalom hősi halottjáról.
Emléktábláját felavatja: *Domokos Péter* egyetemi tanár.

- 12.00 Az Arany János-díjak hivatalos átadása az Írószövetség székházának első emeleti klubjában. Köszöntőt mond *Tamás Menyhért* író, az Arany János Alapítvány Kuratóriumának elnöke.
- 13.00 Fogadás.
- 14.30 Ünnepi közgyűlés.

NOVEMBER 4., szombat

- 17.00 A „Határon túli magyar irodalom napjai” rendezvénysorozat keretén belül kerekasztal-beszélgetés *'56 a határon túli magyar irodalomban* címmel Székesfehérvárott, a Szent István Művelődési Házban (Liszt Ferenc u. 1.). Szervezők: Magyar Írószövetség Közép-dunántúli Írócsoportja, Szent István Művelődési Ház, Vörösmarty Társaság.

I.

The Hungarian Writers' Association

The Hungarian Writers' Association was founded in 1945 as an organization to serve the freedom of speech, democracy and humanism and represent the interest of Hungarian writers. During the sixty years of its existence the conditions had changed for several times. After 1948 it had to suffer the politics of dictatorship. Although, in 1956 it was strong enough to break the forced frames. In the eighties it could slowly create certain circles of freedom, fulfilling the role of ferment in the Hungarian society living without democracy.

Having more than 900 members, the Writers' Association now is the largest organization of Hungarian writers. It is a significant component of the civil society, being independent of any political parties.

As is well-known, Hungarian literature doesn't exist only in Hungary but in all continents of the world. Some 30 per cent of our members don't have Hungarian citizenship. Our association offers a home for each Hungarian writer leaving out of consideration if he lives in Hungary or not. The Writers' Association publishes two literary monthly papers (*Kortárs*, *Magyar Napló*). There work four publishing houses in its headquarters (*Hét Krajcár*, *Kortárs*, *Magyar Napló*, *Orpheusz*) just as József Attila Kör and Fialat Írók Szövetsége (Young Writers' Association) literary societies.

The Hungarian Writers' Association is a member of the European Writers' Congress since 1994.

The Writers' Association in 1956

In spring of 1956 the so-called „political melting” could be felt in Hungary, too. Poets who had to keep silent for years could publish their works again, certain social symptoms could be criticized in monthly papers. In September, on the general meeting of the Writers' Association there was a new presidency elected by a secret balloting again. This presidency could have some members not belonging to the communist party. Péter Veres was elected president, Gyula Háy and Áron Tamási became vice-presidents and Sándor Erdei a general secretary.

Hungarian writers and the Association also played a significant role in the revolution. On 23rd October at general Bem's statue Péter Veres claimed the Hungarian Writers' Declaration. Writers belonging to different political views could stand together for the common aims. The Writers' Association definitely supported the nation's heroic fight. Some weeks later, during the next general meeting on 28th December Áron Tamási read out his declaration titled Worry and Faith (*Gond és hitvallás*) which gave a firm evidence of the ideal of the revolution. In early 1957 the communist government dissolved the Writers' Association by an order.

On 1956 Memorial Committee

Hungarian writers had an unforgettable role in the happenings of the revolution in 1956. Thanks for its declarations and actions, the Hungarian Writers' Association was not only resounding history but forming it as well. After the second Soviet aggression the Writers' Association became one of the centres of resistance.

Now, on the 50th anniversary we intend to have an active role in national commemoration – we would like to achieve that this jubilee meant not only some speeches and wreaths but a real spiritual heritage for the whole society.

The Hungarian Writers' Association organizes a whole series of celebrations to commemorate the anniversary of the revolution. Some of our members took an important role in those events. Our new presidency (which was elected in 2004) considered, that the celebration must be wide-ranging and worthy as the importance of the Hungarian revolution is much more valued abroad than in Hungary itself. Due to this fact the Writers' Association established an independent Memorial Committee which worked out the detailed programme. This Memorial Committee had its very first meeting on 22nd October in 2005, in the headquarters of our Association.

Members of the 1956 Memorial Committee

MR MÁRTON KALÁSZ *poet, President of the Writers' Association* (Budapest)

MR LÓRÁND CZIGÁNY *literary historian* (London–Budapest)

MRS CSILLA E. CSORBA *director general of Petőfi Literary Museum* (Budapest)

MR GYULA DÁVID *literary historian* (Kolozsvár, Romania)

MR GYULA FEKETE *writer* (Budapest)

MR ÁRPÁD GÖNCZ *writer, Honorary President of the Writers' Association* (Bp.)

MR MIKLÓS HORVÁTH *war historian* (Budapest)

MR GÁBOR KARÁTSON *writer, artist* (Budapest)

MR CSABA KISS GY. *literary historian* (Budapest)

MR JÓZSEF N. PÁL *literary historian* (Budapest)

MR GÁSPÁR NAGY *poet* (Budakeszi)

MR BÉLA POMOGÁTS *literary historian* (Budapest)

MRS RITA RATZKY *literary historian* (Budapest)

MR LÁSZLÓ REGÉCZY-NAGY *literary historian* (Budapest)

MR ANDRZEJ WAJDA *film director* (Poland)

MR BOHDAN ZADURA *poet, writer and translator* (Poland)

II.

Writers' associations for Democracy and National Independence

An International Conference

In the Eastern part of Central–Europe in modern times writers and literature used to have a more important role in history than elsewhere. In 19th and 20th century they always stood in the front line when fighting for freedom. They were fighting using their pen but sometimes they even handled of weapons as well. The matter of human freedom was interwoven with freedom of speech and letters.

This was valid in the years of the two totalitarian states which were taking possession of our countries. And this social mission was tackled by even those writers' associations, which originally were erected to become blind tools of communist manipulations. The conscience of writers could not keep silent when it was about human rights, freedom and humanism. That is what happened in 1956 in Hungary, in 1967–69 in Czecho-Slovakia, in 1980–81 in Poland and during the December revolution in 1989 in Romania. This tradition is our common heritage. Our mission is to keep its memory alive and recall it for those European nations living in freedom and democracy.

In the spirit of this aim the Hungarian Writers' Association invites You to the international conference which will be held on 6–7th October in Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum (Petőfi Literary Museum).

Programme of the Conference

05. OCTOBER, *Thursday*

Guests' arrival to Budapest

06. OCTOBER, *Friday*

10.00 Official opening of the Conference in Petőfi Literary Museum (Petőfi Irodalmi Múzeum, 16 Károlyi Mihály str., 1051 Budapest)

10.30–13.00 First session – Chairman *Mr Márton Kalász*
(11.30 break and information)

13.00–14.30 Lunch time

14.30–18.00 Second session – Chairman *Mr István Kovács*
(16.00 break)

19.00 An official welcome for the participants of the Conference in the Parliament granted by *Mrs Katalin Szili*, President of the Hungarian Parliament

07. OCTOBER, *Saturday*

10.00–13.00 Third session – Chairman *Mr Géza Vasy*
(11.30 break)

13.00–14.30 Lunch time

14.30–15.30 Remarks and dispute

16.00–18.00 A public conversation shared by invited experts – led by *Mr Csaba Kiss Gy.*

19.00 Closing party

Remarks should last maximum 15 minutes, synchronous translation in Hungarian, English and German will be assured.

Participants of the Conference

MR ANTAL BABUS *librarian*

MR GYULA BORBÁNDI *writer, historian, editor*

MR CSABA KISS GY. *literary historian*

MR LEE HOCHOL *writer* (South-Korea)

MR BÉLA MÁRKUS *critic, teacher*

MR JÓZSEF N. PÁL *literary historian, critic*

MR ISTVÁN ÖTVÖS *historian*

MR JÁNOS TISCHLER *historian*

MR GÉZA VASY *literary historian*

MR JERZY SNOPEK *literary historian* (Poland)

MRS UMEMURA YUKO *historian, professor* (Japan)

MR WALTER ENGEL DR. *writer* (Germany)

Guests of the Public Conversation

MIRCEA DINESCU *writer* (Bucharest, Romania)

He was born in 1950. His literary career started in the late sixties. His first volume of poetry was published in 1971. His third book in 1976 was granted by the main prize of the Romanian Academy and the Romanian Writers' Association. In 1989 he was detained in custody for criticizing the *Ceausescu* regime. At the end of December he had an important role in the events of the revolution. In the early nineties he used to be the president of the renewed Romanian Writers' Association. In 1999 he received the *Herder*-prize. Two volumes of his poetry are published in Hungarian, too.

GYULA FEKETE *writer* (Budapest, Hungary)

He was born in 1922 in Mezőkeresztes. His works are published since 1951. In 1956 he was the first secretary of the Hungarian Writers' Association. For his

activity during the revolution he was imprisoned for a year by the communist court in 1957. In the seventies and the eighties he used to be a celebrated writer and publicist. In 1981 he was elected the vice-president of the Hungarian Writers' Association by a secret balloting and he had fulfilled this duty until 1989. From 1987 till 1990 he used to have an important role in managing the democratic transition.

ZSOLT GÁLFALVI *editor and critic* (Bucharest, Romania)

He was born in 1933 in Marosvásárhely (now Tirgu Mures), Transylvania. From 1951 till 1955 he worked as a column editor of literary weekly paper called *Utunk* (Our way) in Kolozsvár (Cluj). Then he became an editor, later managing editor of *Igaz Szó* (True Word) monthly paper in Marosvásárhely. In the sixties and the seventies he fulfilled certain important positions in the cultural life and press of the Hungarian minority in Romania. In 1990 he was elected the president of the Hungarian P.E.N. Club in Romania. At present he is the general editor of weekly paper titled *A Hét* (The Week) published in Bucharest.

JIŘI GRUŠA *poet, writer* (Prague, Czech)

He was born in 1938 in Pardubice. In 1938 he started a literary monthly paper which was soon suppressed by the communist authority. In the beginning he had published only poems, later he has started writing prose. From 1969 he was superseded from the official literary life and his works could not be published. In 1977 he had to emigrate because of signing the so-called Charta '77 Declaration. In 1982 he moved to the German Federal Republic and could return into Czech only in 1989. From 1990 till 1997 he used to be an ambassador for Czech in Bonn. In 1997–98 he was the minister of education and sports in Prague. From 1998 till 2004 he was an ambassador in Wien, Austria. In 2003 he became the president of the International P.E.N. Club.

MAREK NOWAKOWSKI *writer* (Warsaw, Poland)

He was born in 1935 in Warsaw. His first short story was published in 1957. In his prose he has always presented the life of simple people living on the edge of society, in a little bit naturalistic way. Since the seventies his works tended to criticize more and more strictly the communist reality in Poland. From 1977 he was a co-editor of an underground monthly paper. In 1980 he was elected

a member of presidency of the Polish Writers' Association. After the state of war initiated by general *Wojciech Jaruzelski* he was interned for months. His work titled *A Report on the State of War* had a great international reaction. Some of his works got translated into Hungarian as well.

ANTON HYKISCH *writer* (Bratislava, Slovakia)

He was born in 1932 in Selmecbánya. His works are published since 1954. From 1962 till 1969 he worked as a literary editor of the Czecho-Slovakian Radio in Bratislava. His first outstanding success he had in 1965 with his novel titled *See you in Mähring* which was published in Hungarian, too. In 1969 he was sacked and could work only as a librarian. He is also an author of some crime stories and travel books. In 1990–92 he was a member of Parliament. From 1993 till 1997 he was an ambassador in Canada.

ÁRPÁD GÖNCZ *writer, translator* (Budapest, Hungary)

He was born in 1922 in Budapest. During the Second World War he took part in the resistance movement. In 1956 during the revolution he worked in the *Parasztszövetség* (Peasant Union), in 1958 he was sentenced for life. In 1963 he was granted amnesty. From 1965 till 1990 he was a full time writer and translator. He became famous mostly for his translations from English. In 1988 he was a founder of *Szabad Demokraták Szövetsége* (Union of Free Democrats) civil movement. In 1989 he was elected the president of the Hungarian Writers' Association. From 1990 till 2000 he was the president of Hungary.

VENO TAUFER *poet and drama writer* (Ljubljana, Slovenia)

He was born in 1933 in Ljubljana. For years he had worked as a literary editor of different radio stations. His poems were published in monthly papers since 1956. From 1985 till 1989 he used to be the secretary of the Slovenian Writers' Association. He had a very important role in the civil movement for independence and in the democratic transition as well. In 1989 he was a co-founder of the Slovenian Democratic Union. In 1985 it was his initiative to organize the *Vilenica Literary Meeting* in Slovenia for the very first time. He is the author of a beautiful poem dedicated to the Hungarian revolution in 1956. In 1989 he received *Gábor Bethlen*-prize.

III.

Exceptional Literature Lessons, Poetry Readings

08. September	MR GYULA FEKETE, <i>Felsőpakony</i>
11. September	MR BÉLA POMOGÁTS, <i>Cegléd</i>
13. September	MR MÁRTON KALÁSZ, <i>Szentes</i>
13. September	MR SIMON SERFŐZŐ, <i>Nyíregyháza</i>
14. September	MR MÁRTON KALÁSZ, <i>Mindszent</i>
14. September	MR ÁRON TÓBIÁS, <i>Győr</i>
15. September	MR GÁBOR ALBERT, <i>Budakeszi</i>
18. September	MR DÉNES KISS, <i>Miskolc</i>
20. September	MR GYULA FEKETE, <i>Gyál</i>
21. September	MR TIBOR TÜSKÉS, <i>Szombathely</i>
22. September	MR MÁRTON KALÁSZ, <i>Abony</i>
22. September	MR GÁBOR CZAKÓ, <i>Gyömrő</i>
25. September	MR MÁRTON KALÁSZ, <i>Székesfehérvár</i>
26. September	MR GYÖRGY FERDINANDY, <i>Budapest</i>
27. September	MR GYULA FEKETE, <i>Győr</i>

26. September	MR MIHÁLY SARUSI, <i>Tiszafüred</i>
28. September	MR FERENC BUDA, <i>Tiszavasvár</i>
28. September	MR FERENC BUDA, <i>Nyíregyháza</i>
28. September	MR GÁBOR CZAKÓ, <i>Miskolc</i>
28. September	MR GYULA FEKETE, <i>Kunszentmárton</i>
28. September	MR GÁBOR KARÁTSON, <i>Szeged</i>
29. September	MR FERENC BUDA, <i>Ibrány</i>
29. September	MR FERENC BUDA, <i>Rakamaz</i>
02. October	MR ISTVÁN ÁGH, <i>Pécs</i>
03. October	MR SÁNDOR ANDRÁS, <i>Zalaegerszeg</i>
04. October	MR GÁBOR CZAKÓ, <i>Csongrád</i>
05. October	MR GÁBOR CZAKÓ, <i>Hódmezővásárhely</i>
06. October	MR GÁBOR SZIGETHY, <i>Veresegyház</i>
07. October	MR BÉLA POMOGÁTS, <i>Kartal</i>
10. October	MR FERENC BUDA, <i>Debrecen</i>
10. October	MR LÁSZLÓ SZÖRÉNYI, <i>Szeged</i>
11. October	MR SIMON SERFŐZŐ, <i>Miskolc</i>
12. October	MR GÁBOR CZAKÓ, <i>Répcelak</i>
14. October	MR ANDRÁS GÖRÖMBEI, <i>Gyula</i>
14. October	MR ANDRÁS GÖRÖMBEI, <i>Békéscsaba</i>
17. October	MR SIMON SERFŐZŐ, <i>Szolnok</i>
25. October	MR BÉLA POMOGÁTS, <i>Szekszárd</i>
November	CS. VARGA ISTVÁN, KARÁTSON GÁBOR, POMOGÁTS BÉLA, TÓTH ÉVA, <i>Salgótarján</i>

Veres Péter a Petőfi-szobornál a forradalmi tömeg előtt felolvassa az Írószövetség kiáltványát. Budapest, 1956. október 23. / Péter Veres reading the declaration of Writers' Association for the crowd of revolution by Petőfi statue. Budapest, 23rd October 1956. (Fotó: Munk Tamás, MTI)

Tüntetőik menete a Lánchídon, középen kalapban Veres Péter író, a Nemzeti Parasztpárt volt elnöke, a Magyar Írók Szövetségének elnöke látható. Budapest, 1956. október 23. / March of demonstrators on Chain Bridge (Lánchíd). In the middle (in hat) Péter Veres – writer, former president of National Peasants' Party, president of Hungarian Writers' Association. Budapest, 23rd October 1956. (Fotó: Munk Tamás, MTI)

E HELYEN,
SZÉKHÁZUNKBAN GYÜLEKEZETT
IRODALMUNK SZÍNE ~ JAVA
AZ 1956~OS MAGYAR FORRADALOM
SZELLEMI ELŐKÉSZÍTÉSE, MEGVÍVÁSA
ÉS POLITIKAI UTÓVÉDKÜZDELME IDEJÉN,
ÉS E FALAK KÖZÖTT KÖVETELT
NEMZETI FÜGGETLENSÉGET,
POLGÁRI SZABADSÁGJOGOT
A NYOLCVANAS ÉVEK
KÖZÉLETI KÜZDELMEIBEN.

EZEN EMLÉKTÁBLÁT ÁLLÍTOTTA:

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG
1994. OKTÓBER 23-ÁN.

*A forradalom emléktáblája az Írószövetség székházán /
Memorial plaque of the revolution on the building of Writers' Association.*

Impresszum

A Magyar Írószövetség megbízásából kiadja az Arany János Alapítvány

Felelős kiadó: Tamás Menyhért és Kalász Márton

Felelős szerkesztő: Szemkeő András • Angol szöveg: Zsille Gábor

Munkatársak: Kiss Gy. Csaba, L. Simon László, Schumethné Molnár Beáta, Nagy Katalin,

www.iroszovetseg.hu • 1062 Budapest, Bajza u. 18.

Tel.: +36-1-322-8840 • Fax.: +36-1-321-3419

Forradalmunk tisztasága
megengedi, hogy
így
gyűjtsünk mártírjaink
családjának

„Becsületperselyt” állított fel a Magyar Írók Szövetsége a főváros öt csomópontján, ahova pénzzadmányokat tesznek a járólélok a szabadságharcban elesettek családjai megsegítésére. A láda felett a szöveg: „Forradalmunk tisztasága megengedi, hogy így gyűjtsünk mártírjaink családjának.” Budapest, 1956. november 2. / Hungarian Writers' Association had placed „charity boxes” at five locations in Budapest where people put money to support the families of those who died in the freedom fights. The sign above the box says: „Purity of our revolution allows to collect money this way for the families of our martyrs.” Budapest, 2nd November 1956. (Fotó: MTI)